

DEEL 1: DE LANDEN

Wij noemen het voetbal, anderen noemen het soccer, football, fútbol, calcio of futebol, maar waar ter wereld je ook bent, iedereen heeft het erover. Alle toernooien moeten ook georganiseerd worden en dat gebeurt door allerlei voetbalbonden. Bovenaan de piramide van het wereldvoetbal staat de FIFA. De FIFA wordt ondersteund door zes confederaties die Afrika, Azië, Europa, Oceanië, Zuid-Amerika en het Caraïbisch gebied, Midden- en Noord-Amerika vertegenwoordigen.

De nationale elftallen van Engeland en Schotland speelden aan het einde van de 19e eeuw de eerste officiële interland. De oorspronkelijke Britse competitie was de eerste waarin nationale elftallen uitkwamen, maar door het volle speelschema werd deze competitie afgeschaft. De Copa América in Zuid-Amerika is daardoor het oudste toernooi ter wereld, op de Olympische Spelen na.

Het FIFA wereldkampioenschap, dat in 1930 van start ging, had de Olympische Spelen in de jaren 20 als voorbeeld. Zuid-Amerika had al zijn eigen toernooi voor landenteams en de zes andere FIFA-deelgebieden volgden al snel. De winnaars treffen elkaar om de vier jaar in de Confederations Cup. Dit is eigenlijk een generale repetitie voor het grote spektakel een jaar later: het WK, het grootste voetbaltoernooi van allemaal.

De Confederations Cup wordt gezien als de generale repetitie voor het WK dat een jaar later in hetzelfde land plaatsvindt. In Sint-Petersburg was de opening van de Confederations Cup van 2017 een kleurrijk geheel.

NEDERLAND

De geheel oranje gekleurde stadions zijn vandaag de dag een vertrouwd gezicht bij de grote toernooien, maar dat was niet altijd zo. Pas in de jaren 70 had Nederland met Johan Cruyff, Rep, Neeskens, Van Hanegem en anderen een elftal dat tot de wereldtop hoorde. In 1988 won Nederland het EK en ook in de jaren daarna volgden successen. Op de WK's van 2010 (2e) en 2014 (3e) presteerde Nederland twee keer geweldig.

BONDSCOACHES (SINDS 1980)

Jan Zwartkruis	1978-1981
Rob Baan	1981
Kees Rijvers	1981-1984
Rinus Michels	1984-1985
Leo Beenhakker	1985-1986
Rinus Michels	1986-1988
Thijs Libregts	1988-1990
Nol de Ruiter	1990
Leo Beenhakker	1990
Rinus Michels	1990-1992
Dick Advocaat	1992-1995
Guus Hiddink	1995-1998
Frank Rijkaard	1998-2000
Louis van Gaal	2000-2002
Dick Advocaat	2002-2004
Marco van Basten	2004-2008
Bert van Marwijk	2008-2012
Louis van Gaal	2012-2014
Guus Hiddink	2014-2015
Danny Blind	2015-2017
Dick Advocaat	2017-

MICHELS, 'DE GENERAAL'

De FIFA riep **Rinus Michels** (1928-2005) in 1999 uit tot Coach van de Eeuw. De oud-spits van Ajax en Oranje werd in 1965 trainer van zijn oude club en bouwde een team op dat begin jaren 70 het Europese voetbal domineerde. Net zoals hij later met Oranje zou doen, creëerde Michels het team rond Cruyff en introduceerde hij het 'totaalvoetbal'. Hij ging naar Barça toen Ajax in 1971 de Europacup won, maar werd teruggehaald om Oranje te prepareren voor het WK 1974. 'De Generaal' stond bekend als een strenge man die de kleedkamer wist om te vormen tot een eenheid. Diezelfde kwaliteit kwam hem goed van pas toen hij in de aanloop naar het EK 1988 opnieuw bondscoach werd. Op het EK versloeg Oranje Engeland en Ierland op weg naar de halve finale. Daarin werd gastland en aartsrivaal West-Duitsland verslagen, waarna in de finale de Sovjet-Unie het slachtoffer was (2-0). Michels was voor de 3e keer bondscoach toen Nederland in 1992 de halve finale van het EK haalde; meteen na het toernooi stapte hij op.

TOVENAAR CRUIJFF

Op 24 maart 2016, de dag dat **Johan Cruyff** op 68-jarige leeftijd overleed, was de hele voetbalwereld eendrachtig in een eerbetoon aan een van de meest legendarische en allerbeste spelers. Voormalige aanvallervan onder andere Barcelona Gary Lineker zei: 'Het voetbal verliest een man die meer dan wie dan ook heeft gedaan om *the beautiful game* nog mooier te maken,' en Diego Maradona preeft de Nederlandse spelmaker, aanvoerder en coach met het bericht: 'We zullen je nooit vergeten, magere.' Premier Mark Rutte zei: 'De hele wereld kende hem en dankzij hem kende de hele wereld Nederland.' Cruyff, op 25 april 1947 in Amsterdam geboren, was niet alleen virtuoos met de bal aan de voet maar ook een inspirerende voetbaldenker die het concept van 'totaalvoetbal' introduceerde; bij Ajax en het Nederlands elftal, ook bij Barcelona waar hij eerst als speler en vervolgens als coach een mentor was voor zijn opvolgers daar, zoals Pep Guardiola en Xavi Hernández. Hij maakte furore met een vaak geïmiteerde beweging, waarbij hij met de binnenkant van zijn voet een kapbeweging achter zijn standbeen maakte en zo zijn tegenstander omspeelde. De Zweedse verdediger Jan Olsson koestert het moment dat hij tijdens het WK in '74 voor schut werd gezet.

KLAASSEN VAN DE AJAX-KLAS

Het eerste interlandoptreden van middenvelder **Davy Klaassen**, een 2-0 verlies tegen Frankrijk in maart 2014, betekende dat hij de 100e Ajaxspeler was die zijn debuut voor Nederland maakte, nadat hij de beroemde jeugdacademie van de club had doorlopen. Al moest hij twaalf maanden wachten tot zijn tweede optreden, hij maakte wel tijdens de 2-0 zege op Spanje in maart 2015 zijn eerste internationale treffer.

69 GEEN PROBLEEM

Dick Advocaat, 69 jaar, werd de oudste bondscoach van Nederland toen hij in mei 2017 opnieuw werd aangesteld. Guus Hiddink was 68 toen hij in 2015 uit zijn functie werd ontheven. Advocaat (ook drie keer assistent-coach) was eerder bondscoach geweest in 1992-1994 en 2002-2004. Ruud Gullit werd in 2017 de assistent van Advocaat, ondanks de ruzie tussen de twee voorafgaand aan het WK 1994. Advocaats voorganger als coach was Hiddinks opvolger Danny Blind - speler onder Advocaat in 1994 - maar onder zijn leiding werd Nederland uitgeschakeld in de kwalificatieronde van het EK 2016 en worstelde het niet minder in de kwalificatiegroep van het WK 2018.

VOLOP GOALS

4 Nederlandse spelers scoorden ooit 5 keer in 1 wedstrijd: Jan Vos, toen Finland met 9-0 werd verslagen in juli 1912; Leen Vente, in de 9-3 zege op België in maart 1934; John Bosman, in de 8-0 vernedering van Cyprus in oktober 1987; Marco van Basten, toen Oranje met 8-0 van Malta won in december 1990. Bosman maakte drie keer een hattrick voor Oranje, net als Mannes Francken, Beb Bakhuys en Faas Wilkes. 2 van de hattricks van Wilkes stammen uit 1946, de 3e scoorde hij 13 jaar later.

HAPPEL DE HELD

Ernst Happels prestaties als coach van Nederlandse clubs zijn alleen geëvenaard door Michels. De Oostenrijker - oud-verdediger - schreef geschiedenis toen hij met Feyenoord in 1970 de Europacup I won. Nadat hij met het Belgische Brugge de Europacup I-finale gehaald had, coachte hij Oranje op het WK 1978. Zonder Cruyff haalde Happel het beste uit Ruud Krol, Johan Neeskens en Arie Haan. Oranje verloor de finale van Argentinië.

ORANJEPIRIKELEN

10 van de 11 basisspelers in de eindronde van het WK 2010 zaten ook in het Nederlands elftal dat een rampzalig EK 2012 kende. Het verloor alle drie de duels in de eerste ronde en miste voor het eerst de knock-outfase van een groot toernooi sinds het zich niet voor het EK 2004 kwalificeerde. Nederland deed het veel beter op het WK 2014 en eindigde als derde na verlies van de shoot-out in de halve finale tegen Argentinië. Slechts 9 leden van de selectie van 23 voor het EK 2012 mochten in 2014 naar Brazilië. Het fraaiste speelde Nederland in zijn eerste duel: het wreekte zijn nederlaag op het WK 2010 door wereldkampioen Spanje met 5-1 te verpletteren in Salvador. Hoogtepunt was de fabelachtige duik van **Robin van Persie** waarmee hij vanaf de rand van het strafschopgebied de bal over keeper Iker Casillas kopte en de eerste Nederlander werd die op 3 verschillende WK's scoorde. Het WK 2014 was het eerste dat Nederland afsloot met een zege: de 3-0 winst in de kleine finale tegen gastland Brazilië. Dat was ook een record aangezien Nederland het eerste land werd dat Brazilië 3 keer versloeg in een eindronde van een WK.

HET TOERNOOI VAN MARCO

Marco van Basten was de held van het EK 1988. Hij maakte een hattrick en stuurde daarmee Engeland naar huis, scoorde de winnende goal in de halve finale tegen de Duitsers en scoorde met een schitterende volley in de finale, die Oranje met 2-0 won van de Russen. De spits schitterde ook in de Serie A met AC Milan en was 2 keer Italiaans topscorer voordat hij vroegtijdig wegens een slepende enkelblessure stopte. Hij werd bondscoach van Nederland in de aanloop naar de tweede ronde van het WK 2006 en de kwartfinales van het EK twee jaar later.

BRAZILIË

In geen enkel land leeft voetbal zo als in Brazilië. De spelers in het herkenbare gele shirt brengen al decennialang hun fans in vervoering. Aan hen danken we talloze onvergetelijke momenten en een WK zou zonder hen niet compleet zijn. Brazilië – het geboorteland van Pelé, Garrincha, Zico, Ronaldo en Kaká – is het enige land dat heeft deelgenomen aan elk eindtoernooi en is 5 keer wereldkampioen geweest. Het perfect georganiseerde WK van 2014 zorgde helaas niet voor een 6e triomf.

VROEG DOOR

Brazilië was het eerste land – afgezien van gastland Rusland – dat zich kwalificeerde voor het WK van 2018. Op 28 maart 2017 versloeg het Paraguay in de 14e van 18 rondes van de Zuid-Amerikaanse kwalificatiegroep met 3-0. Toen de nieuwe bondscoach Tite het overnam, stond Brazilië op de zesde plek van de CONMEBOL-groep met tien landen, maar een reeks van acht opeenvolgende overwinningen bracht de Brazilianen op negen punten voorsprong op de rest van de kwalificatiegroep. Ze evenaarden daarmee een record van Argentinië – voor het WK van 2002 in Japan/Korea – door zich met nog vier speelrondes te gaan te plaatsen.

NEYMAR BUITEN SPEL GEZET

De zege van Brazilië in de FIFA Confederations Cup 2013, een record van 3 keer op rij, was een troost omdat het in 2012 niet lukte de Olympische vloeke op te heffen, toen Mexico Brazilië versloeg in de Londense finale van de Spelen. Neymar scoorde 3 keer in Londen, werd 2 keer op rij Zuid-Amerikaans Voetballer van het Jaar en werd in 2013 bekroond met de Gouden Bal als beste speler van de Confederations Cup. Het waren zijn laatste duels als speler van Santos voor hij naar Barcelona vertrok. Hij was de onbetwiste ster van Brazilië op het WK 2014 met 4 goals in 4 duels, voor hij door een botbreuk in zijn rug in de kwartfinale tegen Colombia het toernooi moest verlaten. In 2016 liet Neymar de Copa América Centenario aan zich voorbijgaan om zich te sparen voor de Olympische Spelen van 2016 in Rio. Deze beslissing pakte goed uit, want hij scoorde 4 keer, waaronder 1 keer in de finale, en schoot de beslissende penalty binnen na een 1-1 gelijkspel in de finale in het Maracanã-stadion van gastheer Brazilië tegen Duitsland. Voor Brazilië was dat het eerste Olympische goud.

OOG IN OOG

Brazilië heeft vele memorabele wedstrijden gespeeld. De verloren wedstrijd tegen Italië in 1982 (3-2) wordt gezien als een van de klassiekers in de FIFA-geschiedenis van het WK. Paolo Rossi scoorde de 3 Italiaanse goals en bondscoach Tele Santana kreeg flink wat kritiek te verduren omdat hij te veel risico nam en vol op de aanval ging spelen terwijl 2-2 voldoende was geweest. Het Brazilië van 1982 met o.a. Socrates, Zico en Falcão wordt gezien als een van de beste elftallen die het toernooi niet wonnen. De 3-2 overwinning in 1992 op Nederland in de kwartfinale – hun eerste officiële ontmoeting in 20 jaar – was ook erg spannend; alle goals vielen in de 2e helft. De hele wereld rouwde om Socrates, afgestudeerd arts en oudere broer van Rai die in 1994 met zijn team het WK won, toen hij op 57-jarige leeftijd stierf in december 2011.

BRAZILIË IN CIJFERS

WK	20 deelnames (alle eindtoernooien)
Wedstrijden (104)	W70, G17, V17, DV221, DT102
Kampioen (5)	1958, 1962, 1970, 1994, 2002
Verliezend finalist (2)	1950, 1998
3e plaats (2)	1938, 1978
4e plaats (2)	1974, 2014
COPA AMÉRICA	35 deelnames
Winnaar (8)	1919, 1922, 1949, 1989, 1997, 1999, 2004, 2007
CONFEDERATIONS CUP	7 deelnames
Winnaar (4)	1997, 2005, 2009, 2013
EERSTE INTERLAND	Argentinië-Brazilië 3-0 (Buenos Aires, 20 september 1914)
GROOTSTE OVERWINNING	Brazilië-Bolivia 10-1 (São Paulo, 10 april 1949)
GROOTSTE NEDERLAAG	Uruguay-Brazilië 6-0 (Viña del Mar, Chili, 18 september 1920) Brazilië-Duitsland 1-7 (Belo Horizonte, 8 juli 2014)

VOETBALLAND

Geen land wordt zo geïdentificeerd met voetbalsucces als Brazilië, dat maar liefst 5 keer wereldkampioen was: in 1958, 1962, 1970, 1994 en 2002. Het is het enige land dat op elk eindtoernooi aanwezig was en elk jaar weer behoort het tot de favorieten. Toen het de cup voor de 3e keer had gewonnen (Mexico 1970), mocht het de *Coupe Jules Rimet* houden. De beker werd in 1983 uit het hoofdkantoor van de Braziliaanse bond gestolen en is nog steeds spoorloos. De Brazilianen noemen hun land zelf *o país do futebol*. Voetbal is het favoriete tijdverdrijf van de jeugd en landelijke verkiezingen worden vaak in hetzelfde jaar als het WK gehouden omdat politieke partijen menen dat ze dan kunnen profiteren van de nationalistische gevoelens van de supporters. De Schot Charles Miller bracht in 1894 het voetbal naar Brazilië. De sport werd echter pas echt Braziliaans toen in 1933 ook zwarten mee mochten doen op het hoogste niveau. Aanvankelijk was voetbal een sport voor de blanke elite, omdat het uit Europa kwam, maar het werd al snel overgenomen door de armen in de steden: de Brazilianen beseften dat alleen een bal genoeg is – desnoods een zelfgemaakte van een paar sokken, een sinaasappel of een lap stof met papier erin.

VAN AANVOERDER TOT COACH

De aanvoerder die in 1994 met Brazilië wereldkampioen werd, Dunga, – echte naam Carlos Caetano Bledom Verri – werd in 2006 voor de eerste van twee periodes benoemd tot bondscoach, alhoewel hij geen enkele ervaring als trainer had. Hij leidde zijn team naar successen op de Copa América 2007 en de Confederations Cup in 2009. In 2010 verloor hij zijn baan na verlies tegen Nederland in de kwartfinale. Vier jaar later keerde hij terug, maar toen werd hij ontslagen nadat Brazilië er pas voor de tweede keer al in de eerste ronde van de Copa América was uit geknikkerd. Dunga was daar beide keren bij aanwezig: in 1987 als bankzitter en in 2016 als coach. Na zijn beschamende aftocht in 2016 werd hij vervangen door de voormalige coach van de Corinthians Adenor Leonardo Bacchi, beter bekend als Tite.

TOPFLOP

De Braziliaanse hoop op een zesde WK-titel en een eerste in eigen land, werd een nachtmerrie in 2014, 64 jaar na het trauma van de onverwachte zege van Uruguay in het Maracanã-stadion in Rio de Janeiro. De keurtroepen van Luiz Felipe Scolari vestigden een reeks ongewenste records toen ze met 7-1 onderuitgingen tegen Duitsland in de halve finale in Belo Horizonte. Het was niet alleen de grootste nederlaag van Brazilië op een WK, maar ook de grootste die een halve finale ooit leed, een evenaring van de 6-0 nederlaag tegen Uruguay in de Copa América van 1920 als het grootste Braziliaanse verlies aller tijden. Tot slot was het de eerste keer dat Brazilië thuis verloor in een internationaal toernooi sinds Peru het met 3-1 versloeg (ook in Belo Horizonte) in een halve finale om de Copa

América in 1975. Met het 3-0 verlies tegen Nederland in de kleine finale verloor Brazilië voor het eerst sinds 1940 2 interlands op rij in eigen land. Destijds zegevierde Argentinië met 3-0 en Uruguay met 4-3. Nog nooit incasseerde Brazilië 14 tegenggoals op een WK (tot dan toe waren de 11 in 1938 het meest geweest). Het kreeg daarmee als eerste gastland op een WK de meeste tegenggoals. Niet alleen Neymar werd met een blessure gemist tegen Duitsland, ook centrumverdediger en aanvoerder Thiago Silva was afwezig door een schorsing.

DEEL 4: COPA AMÉRICA

De Copa América is 's werelds oudste, nog altijd gespeelde landenkampioenschap. Uruguay werd al in 1916 voor het eerst kampioen van Zuid-Amerika – op een moment dat een groot deel van de rest van de wereld verwickeld was in de Eerste Wereldoorlog.

De oprichters van de FIFA waren in 1904 allemaal Europees. Zuid-Amerikaanse landen als Argentinië, Brazilië en Uruguay wilden zich graag aansluiten, maar naar Europa reizen voor een wedstrijd of toernooi was ondenkbaar. Ze besloten om in 1916 zelf een interlandcompetitie te organiseren: de Copa América. Vier landen deden mee aan dat eerste toernooi: gastland Argentinië, Brazilië, Chili en de uiteindelijke winnaar Uruguay.

Bijna 100 jaar later heeft Brazilië in 2014 een spectaculair WK georganiseerd en heeft Zuid-Amerika in de vorm van de Copa América 2015 ook weer een toernooi vol met spektakel en topvoetbal. Weer grepen de grote voetballanden Argentinië en Brazilië naast de hoofdprijs, want gastland Chili wist na 99 jaar proberen eindelijk te winnen. Argentinië verloor na penalty's, hetzelfde lot dat Brazilië in de kwartfinale al had getroffen.

De volgende 'gewone' Copa América staat gepland voor 2019 in Brazilië, maar intussen was er in 2016 een speciaal toernooi om 100 jaar Copa América te vieren: de Centenario, dat in de VS werd gespeeld. Dat toernooi liep was een herhaling van 2015, want Chili versloeg voor het tweede jaar op rij Argentinië na strafschoppen.

Chileense spelers rennen op Francisco Silva af nadat hij in de shoot-out tegen Argentinië de winnende strafschop heeft binnengeschoten in de finale van de Copa América Centenario 2016.